

POLEMIKA

Zveme Václava Klause do Knihovny VH

Nadstranická snaha o posilování euroatlantických vztahů je v exprezidentově chápání světa něco naprosto nepochopitelného

MICHAEL ŽANTOVSKÝ
ředitel Knihovny VH,
bývalý politik a diplomat

Za třicet let od listopadové revoluce prošel Václav Klaus mnoha politickými a názorovými proměnami, na svém polemickém elánu však neztratil nic. Tentokrát vyrazil do boje proti „pár jedincům listopadové revoluce, kteří si monopolizují pocit bezmocnosti“ a „kteří se tváří, že mají na Ameriku monopol“ (*Pocit bezmoci nelze privatizovat*, LN 14. prosince). Zdá se mu, že tito podezřelí jedinci se shlukují kolem organizace Aspen Institute Central Europe. Ve skutečnosti polemizuje s texty jednoho čísla čtvrtletníku *Aspen Review*, které vyjadřují – jak bývá zvykem – stanovisko autorů, a nikoliv vydavatele.

Jako obvykle si pan profesor vybírá poněkud nesourodou skupinu terčů, různých těch –kých, –ňů, –tů a –chů, aby je mohl snáze sprovodit ze světa jednou ranou. Abychom vyhověli jeho neúnavné zálibě ve vyrábění různých –ismů, nazvěme tuto taktiku různitismus. Prokazuje mi přitom tu pochybnou čest, že mě jmenuje na prvním místě.

V zájmu ČR, regionu i Evropy

Je pravda, že jsem stál u zrodu Aspen Institute Prague a byl po šest let jeho prvním prezidentem, avšak dnes jsem již jen čestným předsedou jeho správní rady. Tomáš Klvaňa též stál u počátků institutu, ale v současnosti působí stejně jako Petr Pithart a já již jen v poradním výboru *Aspen Review Central Europe*, časopisu, který je panu profesorovi takovým trnem v oku. Roman Joch se dlouhodobě zabývá americkou politikou, ale působí pouze v ediční radě Aspen Review. Předsedou správní rady institutu je Ivan Hodáč, výkonným ředitelem bývalý náměstek ministra zahraničí a někdejší tiskový mluvčí ODS Jiří Schneider. Ve správní radě institutu se vystřídal ekonomičtí odborníci stejně jako zástupci všech demokratických parlamentních politických stran. Dohromady tedy značně různorodá skupina, lišící se často v názoru na jednotlivé americké prezidenty i přínos hamburgrů ke světové kulinární kultuře.

To, co nás spojuje, je v první řadě zájem o vytváření prostoru k diskusi o aktuálních tématech politického, ekono-

K budování pevných česko-amerických vztahů v našem národním zájmu měl Václav Klaus tu nejlepší příležitost, ale v tomto ohledu naprosto selhal, píše Michael Žantovský. Na snímku z Bostonu z roku 1995 jsou Klaus v roli premiéra a Žantovský coby velvyslanec ČR v USA. FOTO ČTK

mického a kulturního života jak mezi různě politicky orientovanými proudy v naší společnosti, tak mezi profesními skupinami politiků, ekonomů, společenských vědců, umělců. V tomto ohledu se hlásíme k odkazu Aspenského institutu, který vznikl po druhé světové válce v americkém Coloradu jako nestranná a nezávislá instituce, snažící se přispět k řešení problémů domácí i zahraniční politiky pomocí široké diskuse.

Jako součást dnes již globální sítě aspenských institutů (jen v Evropě jich existuje sedm) se snažíme přispívat i k posilování pevných politických, bezpečnostních a hospodářských vztahů mezi našimi zeměmi, naším regionem, celou Evropou a Spojenými státy. Někteří z nás tomuto úsilí věnovali značnou část posledních třiceti let, ať už jako diplomaté, velvyslanci, politici, akademičtí odborníci, představitelé hospodářských kruhů, či novináři. Jsme přesvědčeni, že silné a stabilní vztahy mezi Evropou a Severní Amerikou jako dvěma největšími oblastmi svobody a demokracie, vzájemně největšími hospodářskými

Klaus od první chvíle hledal mezi americkými politiky své ideové favority a zároveň zesměšňoval jiné

”

mi partnery a spojenci v oblasti obrany a bezpečnosti jsou v zájmu Česka, střední Evropy a celého našeho kontinentu. Zde se skrývá i vysvětlení skutečnosti, proč se nám daří „přežít všechny ideové obraty a zvraty politiky nejen naší, ale i politiky americké, ... všechny americké prezidenty a velmi se lišící vládní konstelace“. Rozumím tomu, že v Klausově zásadně ideologizujícím a polarizujícím chápání světa je to něco naprosto nepochopitelného. Každý, kdo se však jako diplomat nebo vyjednavac

prakticky zabýval česko-americkou politikou, ví, že k vytvoření pevných a stabilních vztahů musí „pracovat na obou stranách (kongresové) uličky“, tj. budovat vztahy jak s demokraty, tak s republikány, jak s pravicovými jestřáby, tak s levicovými liberály.

Americký zájem na dobrých vztazích s Evropou stejně tak není odrazem politiky té či oné americké administrativy, ale v té či oné podobě vyjádřením amerického národního zájmu. Ve správní radě amerického Aspenského institutu zasedá jak Clintonova ministryně zahraničí Madeleine Albrightová, tak ministryně zahraničí administrativy George Bushe ml. Condoleezza Riceová, představitelé velkých amerických technologických firem i dynamických mladých startupů, hudebníci jako Yo-Yo Ma či Hollywoodští veteráni jako Michael Eisner.

Tento způsob přístupu k zahraniční politice, který je v Americe tradiční pod heslem „domácí politika končí na břehu moře“, byl vnímán Václava Klause vždy cizí. Od první chvíle hle-

dal mezi americkými politiky své ideové favority a zároveň v soukromí – a někdy bohužel i veřejně – zesměšňoval jiné. Čím více se snažil sblížit s některými, často poněkud okrajovými proudy amerického politického myšlení, tím více si odcizoval ty druhé. A nakonec, citě se možná zneuznané ve svých pronikavých úsudcích o americké politice, ekonomice, kultuře, filmu a klimatických změnách, obrátil svou pozornost na Východ.

Unavený ani bezmocný nejsem

Těžko říct, co pana profesora vedlo k sepsání této polemiky. Možná se cítí „znavený a bezmocný“. Možná lituje ztracených příležitostí. Možná se ve funkci garanta zahraniční politiky jedné nové politické strany snaží jako beranidlo otevřít cestu svému potomkovi. Tak jako tak je třeba říci, že k budování pevných česko-amerických vztahů v našem národním zájmu měl jako někdejší předseda vlády, předseda sněmovny a posléze prezident republiky ze všech osobností jmenovaných v jeho článku zdaleka nejlepší příležitost právě on. Ze v tomto ohledu naprosto selhal, je dnes nezměnitelnou součástí historie.

Pokud mně a dalším jmenovaným přičítá Václav Klaus monopolizaci pocitu bezmocnosti, musím se alespoň za sebe této cti vzdát. Název jednoho čísla časopisu, který jsem stejně jako Václav Klaus poprvé spatřil až na jeho obálce, nelze zaměňovat za politický program. Navzdory spoustě věcí, které mě každodenně štvou, se rozhodně necítím ani unavený, ani bezmocný. Společně s Václavem Havlem věřím, že svět kolem sebe ovlivňujeme každý z nás nejen jako politici, ale především svou každodenní individuální a občanskou činností.

Byl bych přesto nerad, kdyby tato nevyhnutelná reakce na jeden z mnoha polemických výpadů Václava Klause vyzněla jako vyhlášení nesmiřitelného boje. Naše filozofie vytváření prostoru pro střetávání názorů včetně názorů protichůdných nevylučuje nikoho, s výjimkou – v souladu s ústavou – těch, kdo vyzývají k odstranění demokratického řádu. Rádi v Knihovně Václava Havla přivítáme Václava Klause na některé z našich diskusí o otázkách domácí i zahraniční politiky, lidských práv, evropské integrace, česko-amerických vztahů a dalších aktuálních tématech. Okřikování přes média naše problémy nevyřešíme.

DISKUSE

Propaganda ještě není válka

VÁCLAV HOŘEJŠÍ
molekulární imunolog

Znepokojuje mě spousta článků a komentářů o probíhající „informační válce“, jejímiž má být účastníky. V této válce údajně bojujeme hlavně s Ruskem, které nás zaplavuje lživými zprávami, pomocí kterých ovlivňuje výsledky voleb, vyvolává strach z imigrantů, odpor proti EU, ale i proti očkování, a připravuje si tak půdu pro naše podmanění.

Kampaň, která z Ruska dělá „říši zla“, srovnatelnou snad se stalinismem, mě hluboce znepokojuje. Někteří politici a komentáři jako by byli natěšeni na nějaké silové řešení, které by vedlo k pokoření Ruska à la Irák. Když se někdo (jako třeba prezident Zeman) přimlouvá za dobré vztahy s Ruskem a Čínou, je označován divně za zrádce. Takoví lidé (a patřím mezi ně i já) ale nejsou „proruští“, resp. „pročínští“, ale prostě se jen sna-

ží být objektivní a pragmatičtí. Vadí nám, že je nám vnucován obraz dnešního Ruska jako nebezpečného nepřítel, který se chystá k nám co nevidět vpadnout a kvůli kterému musíme nákladně zbrojit.

Nevěřím, že významná část našeho národa touží vyměnit naše spojení se Západem za spojení s Ruskem. Dokonce i mezi těmi, kdo nemají rádi EU (a bohužel jich není málo), by se takových našlo asi jen málo.

Ačkoli v dnešním Rusku vládne značně autoritativní a i pro mě dosti problematický režim, je to určitě mnohem svobodnější země než bývalý SSSR. Jsem přesvědčen, že Vladimír Putin a jeho režim má dobrovolnou podporu většiny Rusů, a že výsledky voleb proto ani nepotřebuje falšovat. Putin podle mě hovoří rozumně, velmi podobně jako solidní západní politici (a samozřejmě mnohem rozumněji než prezident Trump).

Jsem přesvědčen, že bychom měli dělat vše pro to, aby se naše vztahy s Ruskem co nejvíce zlepšily. Ty západní sankce ničemu dobrému neslouží a jsou spíše kontraproduktivní.

Vést jakousi studenou válku s Ruskem je nesmyslné, drahé a nebezpečné. Někdejší SSSR byl skutečně hrozivým protivníkem zejména proto, že se opíral o propracovanou ideologii se světovládnými ambicemi. Tu dnešní Rusko už dávno nemá; je to jen ekonomicky poměrně slabá kapitalistická země s obvyklými regionálními zájmy.

Předpojaté referování

Nepochybuji, že existují více či méně propagandistická, resp. dezinformační média (ruská, protiruská, americká, protiamerická atd.). Propaganda podporující zájmy různých států přece vždy existovala! Všichni si přece dobře pamatujeme například onu lživou Bushovu a Blairovu propagandu o Saddámových zbrancích hromadného ničení (i já jsem tomu tenkrát věřil...), která vedla k ospravedlnění vojenské akce, jejíž negativní důsledky bohužel předčily všechna očekávání!

Jako více či méně „dezinformační“ mi bohužel připadá i část našich médií s jejich (záměrně) neobjektivním a předpojatým referováním o složitých problémech, a především zamlčo-

váním „nehodných“ informací a názorů. Většina zdejší „angažované“ žurnalistiky se bohužel nesnaží podat objektivní obraz o dané věci (například dění v Sýrii, na Ukrajině, v Rusku).

Vzpomínám si, že někdy v roce 1968 jakási komunistický funkcionář vytýkal tehdejší svobodomyšlným novinářům, že upadají do bludu „buržoazního objektivismu“. Podobně dnes se lze často setkat s názorem, že v situaci „hybridní války“ si nějakou objektivitu přece nemůžeme dovolit, neboť by to mohlo posloužit nepříteli. Ve válce je přece nejen přijatelné, ale dokonce nutné a žádoucí používat i lest a propagandistický klam! A ti, kdo trvají na objektivním zpravodajství a komentování, jsou vlastně zrádci naší svaté věci!

Od toho pak je jen krůček k souhlasu s rozpuštěním opravdové války – většine válek přece tato přípravná propagandistická fáze předcházela! Moc se proto přimlouvám za to, abychom si slova „válka“ či „boj“ v souvislosti s prachobýječnou propagandou zakázali – jsou totiž podle mě strašně nebezpečná.

DOPISY REDAKCI

Šílenec horší seniora

Ad LN 14. 12.:
Proč všichni jedou tak rychle?

Tu otázku si kladu také. Jeden čas jsme jezdili do Luhačovic. Z Prahy po celou dobu mne cca 70 procent aut předjelo. Jsem také senior, pokud to jde, jedu 130 km/h. Oni mne však s přehledem předjíždějí.

Mých 71 let mne však nikterak v řízení neomezuje. Více než 30 let jsem vykonával povolání, které mne naučilo rychlému rozhodování, předvídatosti a také perifernímu vidění. To povolání je řídicí letového provozu. Doufám, že budu k sobě natolik kritický, až mne tyto vlastnosti budou opouštět, abych se řízení auta vzdal.

Více než pomalu jedoucího seniora se bojím šílenců jedoucích po okrese na motorce 180 km/h, řidičů neznalých pravidla pravé ruky, zoufalců předjíždějících ve stoupání, kde není vidět za horizont. A také mladých řidičů a řidiček se sotva oschlým řidičákem. Problém starých řidičů a řidiček by také mohl pomoci vyřešit zájem rodiny o to, jak ještě jejich děda nebo babička je schopna nebo schopna auto ovládat.

Zdeněk Joudal, Strašice